

AMSTERDAM WALKABOUT

13 en 20 SEPTEMBER 2009

ZOEK DE 1^e KAART!

Ontdekkingsreis te voet met verhalen en theater door het Westerpark en de Bretten naar Spaarndam en de Stelling van Amsterdam route&info: www.struinen.nl

*boven: 16^e eeuwse kaart van het gebied tussen Haarlem en Amsterdam;
de lijn in het midden is de Spaarndammerdijk, het noorden is rechts*

- * elk weekend dagwandelingen 15/20 km
- * natuurexcursies & verhalenwandelingen
- * wandelweekends & weken
- * acties voor voetpaden
- * Nemo wandelcentrum
 - De Braeck Westerpark Amsterdam
 - Nemoland Reuzengebergte Polen

Waarom lid worden van Nemo?

Nemo is geen museum, maar sinds 1988 de enige vereniging in Nederland voor wandelaars die houden van struinen, kuieren en zwerven.

Struinen is niet alleen de gezondste manier van (traag) voortbewegen, maar ook de meest aardse manier van kijken en beleven: stapsgewijs en buiten de gebaande paden. Struinen is een kunst...

Waar wandelt Nemo?

Nemo zoekt de onbekende voetpaden in de marges van het landschap: via sluiptwegen, tuinpaden, achterommetjes, grasdijken, boerenerven, jaagpaden, vrijerslaantjes, schapendriften en kerkepaden. Juist in de marges van het (stads)landschap, in het achterland en onland ligt het verleden nog zichtbaar aan de oppervlakte. Een wandelaar wordt in dit gebied een tijdsreiziger in een mythisch landschap!

Wat doet Nemo?

- * Elke week dagwandelingen en natuurexcursies
- * Regelmatig wandelweekends/ weken
- * Inventariseren van wandelroutes en knelpunten
- * Acties voor het behoud en de toegankelijkheid van voetpaden
- * Walkabout verhalenwandelingen (wandelen gecombineerd met verhalen en theater)
- * Werken in het groen, aanleg van voetpaden
- * Tijdschrift de Vrije Wandelaar
- * De Heksenketel (wandelen en daarna eten in de Nemokeuken)
- * Aanbod van vrijwilligerswerk, maatschappelijke stages en werkplekken voor DWI-klanten.

Waar is Nemo?

- * **Nemocentrum Amsterdam de Braeck Westerpark**
info, verhalenpoel, nemokeuken, oertuin, kantoor
- * **Natuur&Wandelcentrum Nemoland Polen**
 - wandelen en eten bij boeren en kunstenaars
 - vrijwilligerswerk, kinderactiviteiten, workshops en evenementen (Crossroads Festival)
 - studentenuitwisseling en stages

“Niemand mag hier lopen”

Nemo is Latijn voor niemand; zo heet elke wandelaar die zich laat verrassen door het toeval en zijn grenzen overschrijdt in het land van bordjes en prikkeldraad. Net als Odysseus, de stripfiguur Little Nemo en Captain Nemo van Jules Verne, wordt hij een ontdekkingsreiziger in Niemandland waar ‘niemand’ mag komen, te voet naar een onbekende horizon...

Wandelaars horen bij het landschap

Onverharde voetpaden zijn niet alleen belangrijk voor wandelaars; ze zijn ook een ecologische (verbindings)zone. Door het wandelen blijven paden behouden en worden natuurwaarden beschermd. Voetpaden horen bij het cultureel erfgoed; door te wandelen lees je de geschiedenis en de verhalen van het landschap en de mensen die er liepen. Wandelen houdt de verhalen levend en schept nieuwe verhalen. Een landschap zonder voetpaden en (wandel)verhalen verkommert als een mens zonder geheugen...

Wandelen om paden open te houden

Tijdens wandelingen merk je dat steeds meer voetpaden afgesloten, opgeheven of geasfalteerd worden. Als recreant is de wandelaar welkom op uitgezette routes, maar als vrije wandelaar wordt hij verjaagd door boze eigenaren, verbodsbordjes en snelverkeer. Eenvoudige voorzieningen als overstapjes en bruggetjes ontbreken vaak. Nederland verhekt. Langs prikkeldraad en schrikdraad zoekt de wandelaar zijn weg. Nemo zoekt openingen waar anderen omlopen en laat zich niet weggagen door onterechte verbodsbordjes. Ook in de politieke wandelgangen en in de rechtszaal komt Nemo op voor de belangen van de wandelaar.

Nemoland Polen

In het Reuzengebergte ligt Nemoland, het centrum van Nemo. Juist in Polen, omdat Polen staat voor het mooiste en onbekendste wandelland van Europa. Omdat Polen eeuwenlang het achterland van Europa was, vergeten, van de kaart geveegd, laat het landschap zich lezen als een verhaal en zijn wandelaars welkom om dit wonderlijke Polen te ontdekken. Nemoland is een prima startpunt van wandelingen en je kunt er overnachten op een landgoed van 32 ha. met veel voorzieningen.

Nemo, Overbrakerpad 2, 1014 AZ Amsterdam
tel. 020-6817013 voetpaden@gmail.com
www.struinen.nl

4e AMSTERDAM WALKABOUT

zondag 13 en 20 september 2009

ZOEK DE EERSTE KAART!

Ontdekkingsreis te voet door het Westerpark en de Brettenzone naar de Stelling van Amsterdam, langs het oude Sloterdijk, Houtrijk, Polanen en Spaarwoude. Eindpunt is het Fort Benoorden Spaarndam. In en rond het fort vindt een theatervoorstelling plaats in de vorm van een 'inwijdingsritueel'. Wandelaars krijgen onderweg een opdracht om verborgen letters te vinden die in het fort omgezet worden tot een persoonlijke 1^e kaart.

GO WALKABOUT!

Wandel mee naar de oorsprong van Amsterdam. Oorspronkelijk is de 'walkabout' de zwerftocht van de Australische Aboriginals naar de "Droomtijd", de wereld van de vooroudergeesten, via "Songlines", de mythen en liederen over de oorsprong van het landschap en de mens. Ook in Amsterdam zijn voor de wandelaar de ontstaansmythen nog zichtbaar in het landschap, als je de (voet)sporen van de oude verhalen volgt...

route&info: www.struinen.nl

PROGRAMMA

KEUZE UIT:

1. begeleide wandeling 22 of 12 km. 10 of 13 uur
 2. individuele wandeling naar het fort vanaf Amsterdam Haarlemmerpoort, NS Sloterdijk, of Halfweg
 3. fietstocht en onderweg wandelen
 4. korte wandeling rond het fort
 5. inwijdingsritueel in het fort door Nemo 14-15-16 uur
 6. rondleiding in het fort door Stichting Krayenhoff tussen 11-16 uur
- deelname is gratis. route: www.struinen.nl*

-> INDIVIDUEEL WANDELEN

- 20 km.: vanaf Haarlemmerpoort Amsterdam
 - 15 km.: vanaf NS Station Sloterdijk
 - 10 km.: vanaf Halfweg Amsterdamse Straatweg voor de kerk
 - 6 km.: vanaf het Fort Benoorden Spaarndam: rondwandeling; kennismaking Stellingpad
- Vooraf aanmelden is niet nodig. Alle gegevens zijn op internet te vinden. Plan de wandeling zo dat je tijdig in het fort bent voor de rondleidingen.

-> BEGELEIDE WANDELING

olv cultuurhistoricus Vincent Rottier.
Start 20 km.: 10 uur. Haarlemmerpoort Amsterdam
Start 10 km. 13 uur Halfweg Amsterdamse Straatweg voor de kerk
Vooraf opgeven bij Nemo 020-6817013 of voetpaden@gmail.com

-> BIKEABOUT: FIETSEN EN WANDELEN

Fietsroute door de Brettenzone naar het Fort Benoorden Spaarndam en terug naar Amsterdam. Onderweg zijn korte wandelingen over onverharde paden uitgezet (waar dus niet gefietst mag worden!). Vooraf aanmelden is niet nodig. Alle gegevens zijn op internet te vinden. Plan de wandeling zo dat je tijdig in het fort bent voor de rondleidingen.

IN EN ROND HET FORT BENOORDEN SPAARNDAM

-> KORTE WANDELING

Rond het fort is een wandeling uitgezet van 6 km. die deels het traject van het nieuwe Stellingpad volgt.

-> INWIJDINGSRITUEEL "DE 1e KAART"

14, 15 en 16 uur
Het inwijdingsritueel en de presentatie van de 1e kaart is een muzikale theaterpresentatie en vindt plaats tijdens een rondgang in het zuidelijk gedeelte van het Fort. Toegang: de naam van de watergeest.

-> RONDELEIDINGEN

Vrijwilligers van de Stichting Krayenhoff die het fort beheren en restaureren, houden van 11 tot 16 uur rondleidingen in het noordelijk gedeelte van het fort.
Informatie: www.stichting-krayenhoff.nl
www.stelling-amsterdam.nl/forten/spaarndam-noord

OPENBAAR VERVOER

- Naar de Haarlemmerpoort Amsterdam: Haarlemmerplein/Nassauplein tram 3, bus 18 21 22
- Rechtstreeks naar het Fort in Spaarndam: vanaf NS Station Haarlem: Bus 75 (elk kwartier). Uitstappen halte Delftplein/Kennemer Gasthuis. Dan is het 4km. lopen naar het Fort. Of neem daar bus 14, elk half uur 26/56u
- Terug vanaf Spaarndam: bus 14 elk half uur 07/37u naar Haarlem Delftplein. Dan bus 75 (elk kwartier) naar NS Station Haarlem. Voor treinen: zie www.ns.nl
- Naar Halfweg: vanaf A'dam Marnixstraat bus 80 25/55u Terug 00/30u
- vanaf NS Sloterdijk bus 179 04/34u Terug 02/32u

Nemo organiseert een pendelbus vanaf Halfweg naar het Fort en terug vanaf 13 uur (A'damse Straatweg voor de kerk, er is beperkt plaats)

WAAROM WALKABOUT?

Geen landschap in Nederland is meer vernield dan het westen van Amsterdam. Het grootste deel van het historische (middeleeuwse) landschap is compleet vernietigd door de uitbreidingen van Schiphol, havens, snelwegen, industrieterreinen, recreatiegebieden en niets ontziende verstedelijking. En nog steeds wordt het landschap aangetast, door bijv. havens bij Ruigoord, de Westrandweg en industrieterreinen in de Lutkemeer. Veel restanten van het historische landschap zijn echter behouden gebleven in het Westerpark, de Brettenzone en bij Spaarnwoude, en uitgebreid met nieuwe natuurgebieden (Lange Bretten, Geuzenbos). Door het vertellen van oude verhalen en ze te beleven tijdens wandelingen wil Nemo met de Walkabout opkomen voor het behoud en de versterking van de unieke natuur- en cultuurwaarden van dit gebied.

Het evenement wordt georganiseerd door wandelorganisatie Nemo en mede mogelijk gemaakt door Stichting Erfgoed Noord-Holland. De manifestatie vindt plaats in het kader van de Stellingmaand; de Open Monumentendag 13 sept., de Autovrije Dag 20 sept. en de opening van de LAW-Stellingpad op 18/19 sept. Ook wordt voor het eerst de Brettenstruinroute gepresenteerd. Meer informatie zie www.struinen.nl, tel. 020-6817013.

WAAR/WAT IS DE BRETTENSCHEG?

Amsterdam bezit een groen netwerk van groene ecologische zones die 'scheggen' worden genoemd. De scheggen (Brettenzone, Amstel, Diemerscheg, Waterland, Amsterdamse Bos) zijn verbonden met oevers, parken en groene rafelranden. Deze groene verbindingen hebben niet alleen een ecologische en recreatieve functie, maar functioneren ook als 'verhalennetwerk', omdat in deze zones de ontstaansgeschiedenis van het landschap nog zichtbaar is.

De Brettenscheg (ook wel Westrandscheg genoemd) is een groene ecologische zone vanaf de Haarlemmerpoort door het Westerpark en de Bretten, naar Spaarnwoude, Spaarnwoude en de duinen van Velsen. De zone is een groene buffer tussen de oprukkende stad, en verbindt talloze waardevolle historische en natuurrijke landschapselementen, zoals het Westerpark (cultuurpark en natuurpark), vier volkstuincomplexen, restanten van de middeleeuwse Spaarndammerdijk, nieuwe natuurwildernis (Lange Bretten en Geuzenbos), oude dorpen (Sloterdijk, Halfweg, Spaarnwoude, Spaarnwoude) en de Stelling van Amsterdam. Er zijn echter veel knelpunten, zoals de onderbreking bij Teleport rond NS Sloterdijk, de cityvorming bij Halfweg, het gebrek aan onverharde wandelpaden, de moeilijke bereikbaarheid vanaf Geuzenveld, de geplande Westrandweg, overlast van crossmotoren en de afsluiting van het grootste deel van de Lange Bretten als graasgebied. De stadsdelen Westerpark, Bos&Lommer en Geuzenveld werken samen om het gebied aantrekkelijker maken..

HET MYTHISCHE VERLEDEN VAN AMSTERDAM

Heel vroeger was de veenwildernis tussen de duinen van Kennemerland en de rivieren van Amstelland een levensgevaarlijk onland, een veenmoeras waar geen mens durfde te komen. Mensen woonden veilig op de zandruggen langs de kust of de rivieren. Ze wisten zeker dat het niet pluis was in het veen: in de diepe veenpoelen woonden vooroudergeesten en natuurwezens, feeën, geesten, demonen. Regelmatig brachten ze offers in het moeras om de geesten gunstig te stemmen. Ze geloofden dat de poelen de toegang waren tot de onderwereld en in het najaar, opende de onderwereld zich en verschenen de geesten in de bovenwereld. Met veel kabaal werden de geesten verjaagd (ons vuurwerk). In het voorjaar waren de poelen juist de bron van nieuw leven en vruchtbaarheid. Er werden optochten gehouden met beelden van vruchtbaarheidsgoden, waarbij iedereen verkleed was (ons Carnaval). Vanaf de 10e eeuw worden de moerassen droger en de mensen gingen de veengebieden ontginnen om er akkers en weilanden van te maken. Zo ontstonden dorpen, als Sloten, Osdorp en Diemen die veel ouder zijn dan Amsterdam. Vanaf de 12e eeuw kwamen er rampzalige stormen en overstromingen. Het meeste ontgonnen land verdween in de golven (huidige IJ-polders, Haarlemmermeer, IJsselmeer), ook omdat het land door de ontginningen was ingeklonken en veel lager lag. Omdat de keizer eigenaar was van alle woeste gronden (het wildernisregaal), liet hij door zijn leenheren (graven van Holland en de bisschop van Utrecht) dijken bouwen tegen het woeste water (en de geesten) (bv Spaarndammerdijk. En hij wilde de vrije Friezen onderwerpen en bekeren. Maar er kwamen steeds meer stormen waardoor de dijken doorbraken. Veel mensen geloofden dat de overstromingen de wraak waren van de demonen omdat ze verdreven waren uit het moeras door de mensen die alles in cultuur brachten en kerken bouwden op plaatsen waar vroeger geesten en demonen werden vereerd. In oude 13e eeuwse kronieken staat een spannend verhaal over een watergeest. Volgens de mensen uit de streek was rond Spaarnwoude en Houtrijk de laatste plek waar een watergeest leefde. De boeren uit de buurt vereerden de watergeest omdat zij ervoor zorgde dat de graaf verjaagd werd en de aarde vruchtbaar bleef. Tijdens de WALKABOUT beleven we dit magische middeleeuwse landschap opnieuw als wandeling, theater en 'reality game'.

BELEEF DE GESCHIEDENIS VAN AMSTERDAM

Reis mee in de tijd naar de oorsprong van Amsterdam in het spoor van een middeleeuwse mythe over de oorsprong van de stad en de 1e sporen van de pioniers in de veenwildernis.

Wandelend word je een deel van dit verhaal, en ontdek je je eigen 1e kaart. Het is de kaart die de basis vormt van alle bekende kaarten...

KOM OP VERHAAL IN DE BRETEN EN DE STELLING VAN AMSTERDAM

Laat je verrassen door het nieuwe Westerpark, de ruige wildernis van de Bretten, de sporen van het Oerij, middeleeuwse zeedijken, dorpen die ouder zijn dan Amsterdam en de oudste strandwal van Nederland. De route voert je vanaf de Amsterdamse Haarlemmerpoort naar het meest mysterieuze fort van de Stelling van Amsterdam.

De routes zijn letterlijk de verhaallijnen die leiden naar de eindmanifestatie (het inwijdingsritueel) in het Fort Benoorden Spaarndam.

OPDRACHT: ZOEK DE LETTERS

De wandeling is een soort 'reality game': bij de routebeschrijving krijg je een opdracht om onderweg 'magische letters' te vinden. Het verhaal van de wandeling is gebaseerd op een middeleeuwse legende over een watergeest die in veenpoelen zou wonen tussen het oude Spaarnewoude en Houtrijk. Onderweg kom je op verschillende plekken lettertekens tegen die verwijzen naar de watergeest. Vind de letters en combineer de letters tot een naam voor de watergeest. De naam is uniek en persoonlijk. *Op het einde van de wandeling, wordt tijdens een inwijdingsritueel jouw naam van de watergeest omgezet in een mythische 1e kaart, die je zelf produceert en waarmee je de terugreis kunt beginnen.*

INWIJDINGSRITUEEL

Het hoogtepunt van de verhalenwandeling is een 'inwijdingsritueel'; in de vorm van locatietheater in het Fort Benoorden Spaarndam van de Stelling van Amsterdam, waar de mythische wereld werkelijkheid wordt.

Tijdens een rondgang door het binnenste van het fort kom je oog in oog met 'de oorsprong' en de 1e kaart. *Want de oorsprong bevindt zich niet in het centrum van de stad, maar aan de uiterste rand, waar de buitenste ring (de Stelling) de oudste duinen raakt.*

WANDELEN NAAR DE 1° KAART

Tot de 9^e eeuw waren de huidige Kostverlorenvaart en de Schinkel een hoge veenrug en het verste punt van de ondoordringbare veenwildernis tussen de duinen en het rivierengebied van Amstel en Vecht.

Vanaf de vroege Middeleeuwen was dit de grens tussen de Frankische gouwen Kinheim en Nifflarake, later Kennemerland en het Sticht. Vanaf de vanouds bewoonde nederzettingen langs de kust en de rivieren werd de veenwildernis ontgonnen, en is Amsterdam ontstaan. Het waren in het begin autonome Friese ontginningen, en het gebied was een grensgebied tussen de vrije Friezen en de oprukkende Franken.

Later was het de grens tussen de graven van Friesland en Holland en het Amstelland van de bisschop van Utrecht en de heren van Aemstel.

Tot het begin van 20^e eeuw was het de grens tussen de gemeenten Amsterdam en Sloten. *De Walkabout vanaf de Haarlemmerpoort bij de Kostverlorenvaart naar de oude strandwal bij Spaarnewoude, is een wandeling terug in de tijd, naar de herkomst van de eerste ontginners van de veenwildernis; terug naar de 1^e kaart, de oerkaart die aan alle kaarten vooraf gaat.*

Verhaallijnen in de Brettenscheg

De Brettenscheg die van het Westerpark loopt naar Spaarndam en Velsen is het enige landschap in de regio Amsterdam waarin elke fase van de ontstaansgeschiedenis sporen heeft nagelaten die nog goed zichtbaar zijn: vanaf de prehistorische tijd (Oerij), via veenvorming, middeleeuwse ontginningen en dijken, verveningen, het boerenlandschap, tot het begin van de verstedelijking (trekvaart, landgoederen, spoorlijn, gasfabriek, begraafplaatsen, uitspanningen).

De sporen hiervan zijn bewaard gebleven op een relatief kleine oppervlakte, terwijl de verstedelijking in de omgeving alle sporen heeft uitgewist (westelijk Amsterdam, havens, Schiphol).

De historische sporen in het huidige landschap vormen niet alleen tijdslijnen, maar ook de verhaallijnen die als wandelroute te ervaren zijn.

De mythische laag van Amsterdam

De oudste menselijke sporen in het landschap brengen ons in contact met de mythische tijd van vóór het Christendom, toen de mensen geloofden dat de veenwildernis bezield was met geesten en demonen. Het waren de vrije (heidense) Friezen die begonnen het veen te ontginnen, voordat ze veroverd en gekerstend werden door de Franken en hun missionarissen. *De wandeling naar de oorsprong van Amsterdam, is dan ook een wandeling naar de heidense mythische laag van Amsterdam.*

DE STELLING VAN AMSTERDAM

Het idee achter de Stelling van Amsterdam is een staaltje Hollands waterbouwkundig vernuft eind 19^e eeuw. Met een ingenieus systeem kon het land rond de linie onder water worden gezet, waardoor een waterplas kon ontstaan, niet diep genoeg voor schepen en te diep voor man en paard. Lange tijd mocht dit gebied niet bebouwd worden, waardoor de natuur haar gang kon gaan. De Stelling van Amsterdam is hierdoor in zijn geheel als monument beschermd door de Provincie Noord-Holland en het rijk en draagt sinds 1995 de titel Nationaal Landschap. Sinds 1996 is ook door de UNESCO het belang van deze historische verdedigingslinie erkent en staat de Stelling op de lijst van Werelderfgoed naast bijvoorbeeld de Chinese Muur, Mont Saint-Michel, de oude stad van Fez en de piramides van Gizeh.

LAW STELLINGPAD

WANDELEN OVER WERELDERFGOED

Nieuw wandelpad over de hele Stelling van Amsterdam. Forten en batterijen, dijken en sluizen, groene oases en waterbouwkundig vernuft. Langs alle bijzondere elementen van de Stelling van Amsterdam loopt vanaf 19 september een 135 km lange, tweezijdig bewegwijzerde, wandelroute. Het Streekpad is ontwikkeld door de provincie Noord-Holland, Recreatie Noord-Holland en de Stichting Wandelplatform LAW.

Foto's op en rond fort in 1916 (links), Duitsers in 1942 (rechts).
Graffiti in het fort begin 20^e eeuw (midden), huidige toegang (boven)

FORT BENOORDEN SPAARNDAM

De Positie bij Spaarndam maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die tevens gold als Nationaal Reduit. De Stelling van Amsterdam werd aangelegd tussen 1880 en 1918 door het Departement van Oorlog. Deze Stelling, een zogenaamde Kring van Water was oorspronkelijk bedoeld om Amsterdam te verdedigen tegen een potentiële aanvaller. Tussen Spaarndam en de duinen is er echter maar een smalle strook terrein om onder water te zetten, hier komt het gezegde Holland op zijn smalst dan ook vandaan. Het Fort benoorden Spaarndam ligt er imposant bij en is meer dan 30 jaar afgesloten geweest en in sterk verwaarloosde staat. In de kazematten stond oorspronkelijk flankgeschut opgesteld waarmee het terrein tot het volgende fort bestreken kon worden. De bitumenlaag op het dak is grotendeels vernield (geiten & schapen), waardoor het vrijwel overal lekt. De Stichting Krayenhoff probeert met een groep enthousiaste vrijwilligers het fort droog te krijgen en verantwoord te conserveren, opdat het in de toekomst een educatieve functie kan krijgen. De lekkage is reeds voor 90% tot staan gebracht. Eigenaar van het fort is het Recreatieschap

Spaarnwoude die het fort een nieuwe (commerciële) functie wil geven. Gevreesd wordt dat daarmee het huidige karakter van het fort en de inzet van Stichting Krayenhoff verdwijnt.

In het fort zijn onder later aangebrachte kalklagen recentelijk unieke geschilderde lambriseringen en afbeeldingen aangetroffen uit de beginjaren van de 20e eeuw, evenals 'graffiti' uit de tijd van de Duitse bezetting. Deze zullen langzaam (?) verdwijnen als het fort niet wordt drooggemaakt. De teksten, portretten en cartoons worden zo goed mogelijk geconserveerd door Stichting Krayenhoff. Vanwege de enorme hoeveelheid afbeeldingen is dit fort uniek binnen de Stelling van Amsterdam. Recentelijk is er op het dak een betonnen bak blootgelegd van 4 bij 4 meter, ongeveer 40cm diep en met een gootje rondom, met 4 afvoeren. Het is nog onduidelijk uit welke periode dit bouwwerk stamt. De graslandvegetatie is sinds 2005 verruigd maar nog wel redelijk gevarieerd met de vrij zeldzame bermooievaarsbek en het lokaal dominante glad walstro. Er komt een rijke nachtvlinderfauna voor. De ijsvogel broedde in 2008 langs de fortgracht.

De Heksenketel

Maaltijden met natuurexcursie

Welkom in de Nemokeuken op vrijdag!

Chef kok is Andreas van Elburg, bekend van de Nemosoepen na de wandeling

*Combinatie natuurexcursie en maaltijd € 10,-
(je kunt ook komen eten zonder excursie € 8)
vooraf reserveren.*

Start: Nemocentrum op de Schooltuinen

Het wandelcentrum van Nemo ligt in het meest geheimzinnige deel van het Westerpark, aan een middeleeuwse poel. De poel is als laatste stukje oernatuur in de buurt letterlijk een verhalencentrum. Nemo wil de verhalen tot leven brengen via een heksenketel; een grote pan met eten uit de natuur. Tijdens en na de maaltijd komen uit de ketel vanzelf de sterkste verhalen naar boven borrelen. De natuurexcursies worden gegeven door de biologen Arend Wakker en/of Evert Pellenkoff.

Vrijdag 25 september

Natuurexcursie Volkstuinpark Nut en Genoegen met biologen Arend Wakker en Evert Pellenkoff
Laatste kans voor de wintersluiting!
Excursie 17.30. Maaltijd 19 uur

Vrijdag 16 oktober

Natuurexcursie langs de Haarlemmertrekvaart in het Westerpark, met Arend Wakker, Muurbloempjes en andere achterblijvers.
Excursie 17.30. Maaltijd 19 uur

Vrijdag 6 november

Begraafplaats Barbara. Planten, bomen en vogels op het kerkhof, met Arend en Evert
Excursie 16.30 uur. Maaltijd 18.30 uur

Vrijdag 11 december

De Schooltuinen. Met film De Groene Hemel over 'oertuinman' Bert Ydema.
Excursie met Arend en film 16.30 uur. Maaltijd 18.30u

Vrijdag 12 februari

Geen excursie, maar wel een heerlijke maaltijd, met verhalen, oude boeken en prenten over het tragische einde van de lusthof Soelen aan de Haarlemmertrekvaart (dichtbij Nemo).
Maaltijd 18.30 uur

Vrijdag 12 maart

Geen excursie, maar wel een heerlijke maaltijd, met verhalen en kaarten over de ontstaansgeschiedenis van het landschap in en rond het Westerpark.
Maaltijd 18.30 uur

NATUUREXCURSIES

BURLENDE EDELHERTEN

Vooral het geluid van de burlende mannetjes herten is indrukwekkend. Vrijdag 2 okt. wandeling ca 6 km, met Mathilde. 15 euro. Vertrek Nemobus Amstelstation. 17 uur. Terug om ca 22 uur.

DE RUIGE BRETEN

Zaterdag 7 november en zaterdag 12 december. Met Arend en Evert. Wandelexcursie door het struingebied van de ruige Brettenzone. Ook door het afgesloten deel, dat begraasd wordt door de Schotse Hooglanders. Start om 12 uur, tot ca 16 uur. Vertrek om 11.30 uur vanaf Nemo met de fiets, of om 12 uur bij de parkeerplaats aan de Australiehavenweg.

OOSTVAARDERPLASSEN

Zaterdag 13 feb Vogelexcursie met Evert. Oostvaardersplassen in Flevoland. Vele wintervogels. Afhankelijk van het weer zoeken we de watervogels op of (bij vorst) de bosvogels in de Hollandse Hout. In ieder geval naar Vogelkijkhut de Zeearend om de kuddes edelherten en Konikspaarden te zien, en meestal wel een vos. En misschien de Zeearend? Verrekijker mee! Met Nemobus, koffie en soep. Vertrek 8.30 uur Haarlemmerpoort, 9 uur Amstelstation. Terug om ca 18 uur. (18,50 €)

IVN: Woensdag 16 sept. De Lange Bretten "Zaden en Vruchten" 14.00-16.00 uur IVN-gids Gert Snoei ism met Landschap Noordholland. Op de parkeerplaats bij het speelterrein aan de Australiehavenweg Opgeven Lothar Valentijn l.valentijn@landschapnoordholland.nl

IVN: Dinsdag 29 september 2009 13:30 - 16:30 uur IVN Amsterdam: Westerpark: Is het al herfst? Locatie/startpunt: Westerpark, Nemocentrum, naast de kinderboerderij in het Westerpark,

foto's
boven
Arend Wakker

onder
Evert
Pellenkoff

STILTEWANDELINGEN

Yvonne Soudijn gaat ook in de winter door met het organiseren van stiltewandelingen. Onderweg doet ze een meditatie-oefening. De bedoeling daarvan is te zien of je helemaal in het hier en nu aanwezig kan zijn en open staat voor de natuur om ons heen. Als je daar niet aan mee wilt doen, ben je ook van harte welkom en kun je meewandelen, maar wel ook in stilte, op je eigen manier dus. De wandelingen zijn meestal een keer in de twee weken op zaterdagmiddag en ze zijn max. 10 km lang. Met openbaar vervoer naar mooie groene gebieden rond Amsterdam. Vertrek ca. 10 uur. Kosten € 4,- vooraf opgeven bij Nemo. Programma: zie de laatste pagina.

DE NACHT VAN DE NACHT: VOOR EEN DONKERDER NEDERLAND

Nemo nachtwandeling zaterdag 24 oktober

Beleef de nacht en de stilte over afgelegen (en donkere!) kades en dijken in het plassegebied tussen Nederhorst den Berg en Ankeveen. Vertrek Nemobus 19 uur Amstelstation, 15 euro, incl. drankje na afloop.

Op zaterdag 24 oktober vindt voor de vijfde maal de Nacht van de Nacht plaats. Duizenden lichten gaan dan uit en er zijn nachtactiviteiten voor publiek in alle provincies. De Nacht van de Nacht is bedoeld om aandacht te vragen voor de schoonheid én de functie van de duisternis, die steeds meer onder druk staan door de alsmaar toenemende verlichting. De Nederlandse nacht wordt elk jaar drie tot vijf procent lichter. Echte duisternis is bijna niet meer te vinden in Nederland en lichtvervuiling ontnemt bijna de helft van de Nederlanders zicht op de sterrenhemel. Ook raken nachtdieren in de war van de lichte nachten. Nederland is inmiddels een van de meest verlichte landen ter wereld. In 2008 kende de vierde Nacht van de Nacht een recordaantal bezoekers en deelnemende gemeenten en bedrijven.

Ruim twintigduizend mensen trokken er in het donker op uit en namen deel aan 250 'duistere' evenementen in alle provincies. Ook doofden 120 gemeenten en tientallen bedrijven samen duizenden lampen. De Dom, Euromast en alle vestigingen van IKEA stonden in het donker, samen met honderden kantoren, kerken, bruggen en monumenten. Tijdens de Nacht van de Nacht worden in heel Nederland 'duistere activiteiten' georganiseerd. Er zijn workshops nachtfotografie, nachtspeurtochten, theateervoorstellingen in de nacht, verhalen bij kaarslicht, avondexcursies per boot, nachtwandelingen met uilen, glimwormpjes en vleermuizen; sterrenwachten en dierenparken verwelkomen nachtelijke bezoekers. Voor het programma: zie www.nachtvandenacht.nl

HEK OPEN NAAR TUINPARK NUT&GENOEGEN

Het wandelcentrum van Nemo op het terrein van de Schooltuinen in het Westerpark, ligt op de rand van het tuinpark Nu&Genoegen. De natuurtuin van Nemo sluit op een natuurlijke manier aan op de tuinen van het tuinpark. Vroeger, voor de aanleg van het Overbrakerpad, was het gebied enkel toegankelijk vanaf het tuinpark, en liepen de kinderen door het tuinpark naar de schooltuinen. Er staat nu een groot hek tussen de schooltuinen en het tuinpark. Nemo wilde graag natuurexcursies en wandelingen organiseren door het tuinpark en kreeg van het bestuur van Nut&Genoegen toestemming om het hek te gebruiken als toegang. Er zijn goede afspraken gemaakt over het beheer, want de grotere toegankelijkheid mag niet ten koste gaan van de veiligheid van het tuinpark en de schooltuinen. Nemo gaat meer samenwerken met het tuinpark en gezamenlijke activiteiten organiseren. In het tuinpark zijn veel mensen die het tuinpark meer willen betrekken bij de buurt en de natuurfunctie willen versterken. De tuinders zijn dan ook van harte welkom bij de activiteiten in het Nemocentrum.

NIEUWE LOCATIE VOOR OUD/NIEUWWEK: BRINKHEURNE BIJ WINTERSWIJK

Nemo Oud&Nieuwweek 28 dec. 2009 – 2 jan. 2010

Gastboerderij De Zonnebloem bij Winterswijk is een bijzondere plek. Al in 1632 stond hier een boerderij en vanaf 1783 werd dit land bewerkt door de zoons en dochters van de familie Te Voortwis. Generatie op generatie groeide het landgoed en de boerderij uit tot wat het nu is: een vriendelijk groen eiland buiten de tijd. Een bron van inspiratie door de vele activiteiten die er worden georganiseerd. Een plek waar gasten zich welkom voelen om even uit te rusten van het jachtige leven. Het labyrint met de oude eik, het prachtige natuurpad met houtwallen, de kikkerpoel, de krachtige steencirkel, het gastenverblijf, de schitterende cursus- en meditatieruimtes, de schapen en paarden en natuurlijk de uitgestrekte bossen en velden... Halverwege de jaren '80 ging 'de Zonnebloem' langzaam van de gangbare naar een ecologische bedrijfsvoering.

Vanaf die tijd is geen kunstmest en bestrijdingsmiddel gebruikt op de boerderij en wordt er al ongeveer 20 jaar geproduceerd onder het EKO keurmerk. Het EKO-keurmerk is bedoeld voor biologische producten. Biologische boeren gebruiken geen chemische bestrijdingsmiddelen en geen kunstmest voor gezonde producten en een schoon milieu. Het gaat om mens-, dier-, natuur-, en milieuvriendelijk ondernemen. De weidegrond van de boerderij wordt gebruikt voor hooiwinning en het weiden van paarden en schapen. Op het bouwland wordt veevoer verbouwd voor biologische veebedrijven in de omgeving. De groepsaccommodatie het Zonnehuis heeft een woonkamer met serre, een professionele keuken en verschillende meerpersoons slaapkamers. Rondom het huis zijn al prachtige ommetjes te wandelen..

ALLE NEMO WANDELWEEKENDS EN WEKEN

Meddo Achterhoek 14-15 november € 94
Oud/Nieuwweek Nemoland Polen 26 dec - 3 jan
Oud/Nieuwweek Achterhoek 28 dec - 3 jan € 220

Meddo Achterhoek 20-21 maart € 94
Ameland 16 -18 april € 105
Hemelvaart Manege Gasselte 21-24 mei € 130

2 korte wandelweekends Winterswijk Achterhoek

Overnachting in dorps hotel in Meddo op 2 pp kamers met groot binnenzwembad.

Ledenprijs: 94 € (1 pp kamer 20 € extra). Inclusief: vervoer Nemobus retour vanaf Amsterdam, overnachting met uitgebreid ontbijtbuffet en lunchpakket, wandelroutes, begeleiding. Zondag ook een gezamenlijke maaltijd (op eigen kosten). Excl: lunchpakket 1e dag, warme maaltijden, consumpties.

Begeleiding: Mathilde Andriessen.

14 – 15 november 2009

2 dagen wandelen vanuit het hotel in Meddo.

Zaterdag naar Huppel, over het LAW het Scholtenpad en langs de Beurzerbeek.

Door het landgoed Döttenkrö, een prachtig oud loofbos met de slingerende Ratumse Beek.

Zondag naar Ratum en Henxel. Door het landgoed Gossink met zijn mooie lanen en vijvers, het bos met hoge eiken en de sterk meanderende Willinkbeek.

20- 21 maart 2010

Zaterdag wandeling over het vlonderpad door het Meddoseveen, het enige toegankelijke gedeelte van het Korenburgerveen. Een uitgestrekt moerasgebied van hoogveen, moerasbos, heide, en voedselarme graslanden. Zondag een rondwandeling door het Woold, met bossen, beken en zandpaden, op de grens met Duitsland.

Lang weekend Ameland 3 dagen 16 t/m 18 april

Beboste duinen en vochtige duinvalleien. Uitgestrekte stranden, met natuurlijk ook de strandtent voor de warme chocola. We wandelen ook naar het meest oostelijke deel van het eiland, het Oerd, met hoge duinen en kale zandvlaktes. Wandelingen 20 km, ook kortere routes. Zeer ruime en riante accommodatie met meerpersoons kamers. Ledenprijs: € 105
 Inclusief 2 overnachtingen, alle maaltijden, wandelroutes en begeleiding. Exclusief vervoer, boot, lunchpakket 1^e dag en warme maaltijd laatste dag.

Oud-Nieuw in Nemoland Polen

26 dec 2009 - 3 jan 2010 - 9 dagen.

Voor de 4e keer gaan we dit jaar met Oud/Nieuw naar Nemoland! Je krijgt er een onvergetelijke jaarwisseling, op z'n Pools! We eten bij boeren en reken maar dat het eten bijzonder wordt. Als het weer het toelaat is het ook mogelijk om een 2-daagse wandeltocht door het Reuzengebergte te maken. Maar zeker zullen we veel wandelen in het Isergebergte en door het landschap rondom Nemoland (geen sneeuwgarantie). We willen vooraf bij elkaar te komen en de reis samen voorbereiden. Het aantal deelnemers is beperkt omdat er in de winter beperkte huisvesting is.

Ledenprijs afhankelijk van soort verblijf.

Begeleiding Peter en Machiel Spruijt

Oud/Nieuwweek Brinkheurne Achterhoek

28 december 2009 t/m 2 januari 2010 - 5 dagen

De Brinkheurne, ten zuidoosten van Winterswijk, is de kleinste buurtschap van Winterswijk, dichtbij de Duitse grens. In vroeger tijden was Brinkheurne een belangrijke schakel voor de smokkelroute tussen Winterswijk en het over de grens met Duitsland gelegen Oeding. Kleinschalig boerenlandschap en prachtige bossen met meanderende beken.

We wandelen delen van de LAW's het Scholtenpad en het Noaberpad, over de oude spoorlijnen, de Bochtse Baan en de Borkense Baan, nu natuurreservaat. En een flinke rondwandeling langs alle buurtschappen rondom Winterswijk.

Voor de liefhebbers is er ook een Mondriaan-

wandeling door Winterswijk. Piet Mondriaan heeft daar van zijn 8e tot zijn 20e jaar gewoond.

Begeleiding: Mathilde Andriessen en Margreet Spruyt. Mathilde is geboren en getogen in Winterswijk en kent de mooiste wandelingen in dit gebied.

De accommodatie, Gastboerderij de Zonnebloem, ligt vlakbij het Buskersbos, een mooi oud loofbos, met de meanderende Boven Slinge.

Ledenprijs: € 220 incl. overnachtingen, alle maaltijden, begeleiding. Exclusief vervoer, lunchpakket 1^e dag, warme maaltijd laatste dag.

Nemobus 35 € beperkt plaats. Deelnemers met openbaar vervoer worden opgehaald in Winterswijk NS.

Lang Hemelvaartweekend Gasselte Drente

do 21 - zo 24 mei - 4 dagen.

Wandelen en paardrijden!

Een mooie accommodatie in de prachtige wandelprovincie Drente. We verblijven in een ruim en gloednieuw groepsverblijf aan de rand van het esdorp Gasselte en daarmee op de grens van de hoger gelegen Hondsrug met het lager gelegen veengebied. De accommodatie grenst aan de Drentse Staatsbossen, met uitgestrekte bossen en zandverstuivingen. De accommodatie heeft een grote manege, dus je kunt er ook paardrijden. Ook als je nog nooit op een paard gezeten hebt, kun je na één les al buiten rijden!

We wandelen over de Hondsrug met vele bossen en heidevelden, maar ook door de weidse veengebieden daarachter. En natuurlijk vele hunebedden!

Ledenprijs: € 125; Inclusief: 3 overnachtingen, alle maaltijden, wandelroutes en begeleiding.

Exclusief: vervoer, lunchpakket 1e dag en warme maaltijd laatste dag. Nemobus retour € 35 (beperkt plaats).

Reisvoorwaarden zie

<http://nemo.pz.nl/reisvoorwaarden.html>

AANBIEDING

'Gespleten land' van Annemieke Hendriks
van € 22,90 voor € 7,50 !
Bestel bij Nemo 020-6817013, voetpaden@gmail.nl

Het bekende boek van Annemieke Hendriks over het grensgebied tussen Polen en Duitsland, met een hoofdstuk over Nemoland en de mijnbouwproblemen, is in het Nemocentrum verkrijgbaar voor de sterk gereduceerde prijs van € 7,50.

De vergeten uithoek van Europa die in dit boek beschreven wordt, is de zuidwestelijke grensstreek van Polen die tegen Tsjechië en Duitsland aanligt. Sinds 2004 is dit het geografische centrum van de EG. Het is het gebied van de rivieren Oder en Neisse, vroeger geheel Duits, nu Pools. Polen kreeg het gebied in 1945 ter compensatie voor landverlies in het oosten aan Rusland. De Duitsers die er woonden, werden massaal naar het westen verdreven. Hun plaatsen werden opgevuld met Oost-Polen en Oekraïners. Voor de Polen was het gebied niet interessant, voor de Duitsers lag er een taboe op vanwege hun schuld aan de oorlog. De auteur reisde door het vaak troosteloze, soms liefelijke landschap aan beide zijden van de grens en schreef er dit voortreffelijke verslag over. Ze weet het zwijgen te doorbreken en roert etnische trauma's aan die helaas symptomatisch zijn voor onze tijd.

In 'Gespleten land' wordt de collectieve neurose van West-Polen, zoals het in het boek wordt genoemd, onomwonden blootgelegd. Hendriks' boek is een psychoanalyse van twee diep gekwetste zielen. Als externe deskundige geeft de schrijfster een kritische en met veel humor geschreven overzicht van de schizofrene situatie aan de Duits-Poolse grens. Maar zij draagt ook relatietherapieën aan, om de onderlinge verhoudingen tussen beide volken te verbeteren. Haar suggesties gaan wel een stuk verder dan het bouwen van nieuwe bruggen over de Oder of de Neisse.

MENSEN WANDELEN VAN NATURE IN CIRKELTJES'

Als mensen geen oriëntatiepunten hebben, zijn ze niet of nauwelijks in staat om in een rechte lijn te lopen. Dat blijkt uit een nieuw wetenschappelijk onderzoek. Wetenschappers van het Duitse Max Planck Instituut gaven negen wandelaars de opdracht om in een rechte lijn door een vreemde omgeving te wandelen. Zes proefpersonen trokken door een dicht bebost gebied in Duitsland, terwijl drie wandelaars door de Sahara in Tunesië moesten lopen. Alle deelnemers aan het experiment droegen een GPS-ontvanger, zodat hun looplijn nauwkeurig in kaart kon worden gebracht. Uit het onderzoek bleek dat de meeste wandelaars er niet in slaagden om rechtuit te blijven lopen. Ze kruisten zelfs al snel hun eigen pad weer en liepen dus in feite rondjes.

Volgens de onderzoekers bewijst het experiment dat mensen zonder oriëntatiepunten meestal in cirkeltjes blijven lopen. Dat zou ook verklaren waarom omgekomen wandelaars vaak worden teruggevonden op kleine afstand van het punt waarop ze de weg kwijtraakten. Tijdens het experiment liep echter niet iedereen rondjes. Proefpersonen die door heldere weersomstandigheden een onafgebroken uitzicht op de zon hadden, slaagden er wel in om in een min of meer rechte lijn te blijven lopen.

Duinen en mensen van Kennemerland

Machiel van Wijngaarden en RolfRoos maakten een full color boek over duinen en landgoederen. Het boek beschrijft het grootste deel van onze vastelandsduinen: regionaal van opzet maar is van landelijke betekenis door vervlechting van natuur, archeologie en historie. Kennemerland wordt opnieuw op de kaart gezet; zie www.duinenenmensen.nl Via de site is het boek met korting te bestellen (€ 22,50 in plaats van €29,95). De kortingsactie loopt tot 30 september.

NEMO LEGT ZWAARTEPUNTEN

Wandeling rond het zwaartepunt van Nederland zondag 22 november in de bossen bij Putten

Nieuw beleid? Nee, Nemo wandelt gewoon door. Maar het is altijd mooi meegenomen als er op een wandeling een interessant punt wordt gepasseerd of bezocht.

Zo zijn we misschien alweer 15 jaar geleden per ongeluk, in onze naïveteit, gestuit op het Middelpunt van Nederland. Dat blijkt zicht te bevinden in het Luntersche Buurtbosch, op de Lindeboomsberg vlak bij het schitterende landgoed De Leperkoen, 2 km noord-oost van Lunteren. Wisten wij veel... Maar drie stenen met tekst (jawel: 'Middelpunt van Nederland') maken altijd heel wat emoties los en geven in ieder geval het gevoel dat je niet helemaal voor niets hebt gelopen. Maar wat is nou zo'n middelpunt? Dat weet dus niemand.

Wel zijn er een aantal mensen die het woord van een betekenis hebben voorzien en we varen daar dan maar blind op. De mooiste is: het punt waarop een land (of continent of welk gebied dan ook) balanceert. Oftewel, het punt waaromheen de massa van een lichaam gelijkelijk verdeeld is. Mooi, dat bevindt zich dus bij Lunteren. Probleem opgelost, we wandelen door. Maar! We kijken weer op de kaart van Nederland en treffen zomaar het Zwaartepunt van Nederland aan. Dit blijkt te liggen aan de Peppelerweg, 1 ½ km. zuid-oost van Putten. En jawel, weer een steen. Ditmaal zelfs met een ring erin, toe maar. Hij staat zelfs op de kaart 1:25.000 van de Topografische Dienst. Nou ja, ieder mag zijn Punt maken. Probleem alweer opgelost.

Vincent

NEMOLAND POLEN IN 2009

Het zomerseizoen in Nemoland begon met twee viltworkshops van een week met Erica als docent vilten en Mathilde als wandelbegeleider. 's Morgens werd gevilt, 's middags gewandeld en 's avonds gegeten bij boeren in de buurt. Erica gaf ook twee viltworkshops in het dorps huis van Chromiec. Beide keren werden afgesloten met de eigenaren van de schapen(wol) erbij en een tentoonstelling van het werk. Daarna hebben Ko en Ria twee weken een viltworkshop gegeven. Ko combineerde het vilten met het broodbakken in zijn zelfgemaakte leemoven. Er werden vooral praktische zaken gevilt zoals wanten, mutsen en slossen. Voor het verhalencentrum werd een groot kleed gevilt. Dat was een gigantisch project waar iedereen aan meedeed. Ook gaven Ko en Ria workshops in de dorps huizen van Chromiec en Stara Kamienica.

Tegelijkertijd kwam er een groep clowns en muzikanten met de oldtimer clownsbus van Stichting Artimobiel uit Amsterdam. Wij hadden voor hun optredens geregeld in een kinderkuis in Sobieszów, in het kindersanatorium van Cieplice en bij de opening van de kinderspeelplaats in Stara Kamienica. De groep is drie nachten in Nemoland geweest. We zijn een paar dagen op stap geweest met een journaliste van de Volkskrant die een artikel schreef over duurzaam toerisme. We hebben haar ons netwerk van Poolse contacten laten zien als voorbeeld hoe je een netwerk kan opbouwen die iets oplevert voor het dorp. Gasten kunnen eten bij boeren en kunstenaars in de buurt. Nemo levert wandel/

Er is dit jaar veel geklust in Nemoland. Net als vorig jaar hebben de beheerders Ton en Nel met enorm veel inzet een groot aantal werkzaamheden gecoördineerd en uitgevoerd. Daarbij is veel samengewerkt met Ola en Ryszard. Zij hebben een pension in Antoniów, waar zij vaak maaltijden voor de Nemogasten verzorgen. Er is veel achterstallig onderhoud verricht en zijn veel voorzieningen verbeterd. De blokhut is geïsoleerd en er is een slaapzolder in getimmerd. De zolder van het café Joppe is geïsoleerd en betimmerd tot een prachtige studio. De buitenkant van het woonhuis is opnieuw geschilderd, de dakgoot vervangen en alle kozijnen zijn gevoegd.

Eindelijk is de bron van de waterleiding ontdekt en de leiding van deze bron naar de put is vernieuwd. De grote put is schoongemaakt en opnieuw gemetseld.

fietsroutes, organiseert workshops in de regio, en dat alles in samenwerking met de dorpsbewoners.

Tijdens een groot dorpsfeest in Stara Kamienica hebben Henriette (een Amsterdamse kunstenaar, en deelnemer aan de viltweek) en Machiel in een Nemostand een workshop vilten gegeven. Op het dorpsfeest was veel aandacht voor de Nemostand. Zelfs het verhaal van Aga en Rubezahl werd in z'n geheel in het Pools door de microfoon voorgelezen. In de gemeente Mirsk was ook een dorpsfeest, georganiseerd door een groep kunstenaars die alle ecologische initiatieven in de streek willen bundelen. De Nemogasten hebben er een muziekoptreden verzorgd.

Tijdens de Nemo wandelweek is in fors wandeltempo de omgeving verkend en zijn weer veel dichtbegroeide paden opengesteld. Deelnemende bioloog Arend Wakker verzorgde een plantenexcursie.

Tijdens excursies in de buurt hebben we weer bijzondere plekken ontdekt. In Legnica Pole is in de 13^e eeuw een beslissende slag geleverd met de Mongoolse horden. Op die plek is nu een grote barokke kerk en een interessant museum. Ook de stad Legnica is erg de moeite waarde. Het 'Arbeitslager Gross Rosen' is gerestaureerd en continu opengesteld. Boleslawiec is de stad van het beroemde blauwe Poolse aardewerk. Er is een museum en een grote markt. In Swieradów Zdrój hebben we veel mogelijkheden ontdekt om te kuren.

Mathilde

KLUSSEN

Alle aansluitingen zijn daarbij vernieuwd. In het nieuwe sanitair bleken onder de grond en achter de muren veel lekkages, die met veel moeite hersteld werden. Veel caravans werden gerepareerd en de elektraleiding naar de caravans werd geheel vernieuwd en onder de grond aangelegd. De droge wc bij de caravans kreeg een nieuw fundament. De toegang van de groepsruimte kreeg een nieuw dak en een nieuwe vloer. Er is een nieuw kolenhok getimmerd en er is hard gewerkt aan de nieuwe brandhoutvoorraad. Ook de schommel is hersteld. Na de zomer wordt een nieuwe bliksemafleider op de schoorsteen gezet en er zijn nog veel andere werkzaamheden, zoals het voegen van de kieren aan de zijkant van het café en het repareren van nieuwe lekkages in het sanitair.

OP BEZOEK IN NEMOLAND

Steeds duikt bij het zoeken op internet de kinderlijk aandoende naam "Nemoland" op. Al wensen we weinig meer dan een geschikte startplek voor een vakantie met veel wandelen, maakt de Nemo website ons wel nieuwsgierig: het gaat kennelijk om meer dan een gewone wandelclub, en Nemoland lijkt veel weg te hebben van onze eigen vertrouwde stek in Frankrijk met zijn collectieve karakter: klussen, samen eten, spelletjes, een uitgebreid gastenboek etc. Daar komt nog bij, aldus de website: contacten en activiteiten met Polen ter plaatse, en het streven hen te helpen met de duurzame ontwikkeling van hun omgeving. De verhalen over waternimfen, legendes over mythische poelen, meditatie WANDELEN en de tao van het struinen: daar zijn we misschien iets te nuchter voor. We nemen het op de koop toe en mailen dat we graag langskomen in Stara Kamienica.

En zo is geschied. We worden hartelijk ontvangen in een zeer rustig Nemoland, alwaar twee andere nieuwbakken reisleden. Het is rustig; het is mooi weer; het is gezellig bij de tent, bij café Joppe. Af en toe samen eten, spelletjes doen, een klusdag (zeisen, een nieuw kolenhok helpen bouwen), een wandeltocht met overnachting in een hut in de bergen, genieten van bloemen en vogels. Kortom alles waar vele voorgangers in het gastenboek van getuigen. Annejot schrijft daarin op 20 augustus: " Een prachtige plek, aardige lieve mensen, struinen en wandelen, boerenbridge, Jupiter en zijn manen, een boomklever, bustochtje naar Wrocław, een extra deken voor de koude nachten, de pannenkoeken van Machiel, een lichtshow van bliksemschichten, bramen plukken en jam maken, theepotten kopen, naar de operette samen met Angélique en Mathilde, en genieten van Saba (wat een schatje). Prachtig land Polen"

De lijst kan zoveel langer: in de bergen een zee aan bosbessen ("niet plukken!"), een bos vol kale bomen (vanwege de vroegere luchtvervuiling), een

veld vol monnikskap of guldenroede. En in de stad de dagelijkse ervaring van verschijnselen die ons Nederlanders opvallen: fietsen alleen op de stoep, vrijwel geen allochtonen op straat, de persoonlijke 'service' bij het parkeren, de vele jonge nonnen en broeders, een jonge meid in minirok, op hoge hakken, met goedgevulde H&M-tas, die even de kerk inwipt om te bidden, samen met de prevelende vrouwen die er al veel langer zitten.

Toegeven, het zijn uiteindelijk toch de verhalen die ons bezoek een speciale dimensie geven. Misschien niet zozeer de legende van Aga en Rübezahl, als wel de rijke geschiedenis van deze streek met zijn ridderkastelen, kerken en kunstwerken, en de herinneringen aan en getuigenissen van tragische gebeurtenissen die hier in en na de Tweede Wereldoorlog plaatsvonden. Ze zijn indrukwekkend verwoord in het boek Gespleten land van Annemarie Hendriks, dat we van Mathilde te lezen krijgen, en op de documentaire van Jan Stap die we te zien krijgen. We horen het zelfs uit de eerste hand: van de stiefdochter van Liebig, die deze week voor het eerst weer het huis ziet, van waaruit ze als achtjarig meisje in 1945 met de hele familie is weggevoerd (naar West-Duitsland), omdat Stalin dit deel van Duitsland voor Polen uit Oekraïne had bestemd.

Waarom bezoeken zo weinigen dit landsdeel, in menig opzicht mooier dan Frankrijk, de dorpen levendiger, want (nog?) niet verlaten? Met zijn fruit en onwaarschijnlijk lekkere kolen en aardappels. Zou het dan toch zijn omdat Polen niet op de kaart staat van de meeste Tomtoms? Wij zullen in de toekomst zeker en vast nog meer van Polen gaan ontdekken, en hopen daarbij nog eens in café Joppe aan te schuiven om de verhalen uit te wisselen.

*Annejot Hoffman en Eric Hennes.
Nemoland, 4-22 augustus 2009*

GEMEENTERAAD STARA KAMIENICA BLOKKEERT PLANNEN POL SKAL

De Poolse mijnbouwfirmas die 120 ha. natuurgebied bij Nemoland wil afgraven voor de winning van mineralen en graniet had de gemeente gevraagd om de bestemming van het terrein in het bestemmingsplan te veranderen in industrieel gebied. Dan zou de vergunning voor de mijnbouw geen problemen meer opleveren. Nemo heeft snel een officieel verzoek bij de gemeente ingediend met alle argumenten om de aanvraag van Pol Skal af te wijzen. Tijdens de stemming heeft de gemeenteraad het verzoek van Pol Skal vrijwel unaniem afgewezen. Alleen Lipinski, nota bene het dorps hoofd van Kopaniec en dus ook van Nemoland, stemde blanco. Het was allang bekend dat hij voorstander is van de mijn, maar hij durfde nu niet vóór te stemmen.

MIJNBOUWFIRMA VALT NEMO AAN

Door maar liefst twee ministeries werd Nemo met aangetekende brieven gemaand opnieuw al haar jaarverslagen op te sturen. Bij navraag bleek dat Pol Skal de ministers een uitgebreid dossier over Nemo had gestuurd. De advocaten van Pol Skal doen dus erg hun best om een juridische valkuil te vinden om Nemo uit Polen te verjagen. Ook heeft Pol Skal de dorps hoofden in Stara Kamienica en Mirsk een dossier over Nemo gestuurd. Via een vertaalbureau zijn Nederlandse pagina's van de Nemo website in het Pools vertaald. Blijkbaar ziet Pol Skal Nemo als een belangrijke tegenstander van de mijnbouwplannen die monddood gemaakt moet worden. Het is bekend dat Pol Skal alles probeert om een vergunning te krijgen. Zo zijn ze alle raadsleden langs geweest om ze geld aan te bieden. Veel Poolse dorpsorganisaties vrezen dat Pol Skal geen enkel middel schuwt.

CROSSROADS FESTIVAL

18 – 24 oktober Jelenia Góra Polen

Deelnemende schrijvers van links naar rechts: Vamba Sherif (Nederland/Liberia), Yasmine Allas (Nederland/Somalie), Rodaan Al Galidi (Nederland/Irak), Olga Tokarczuk (voorzitter, Polen), Ignacy Karpowicz (Polen/Ethiopië/Costa Rica), Natasza Goerka (Polen/Duitsland).

In oktober 2009 organiseert Nemo in Polen voor de eerste keer het Crossroads Festival: een literair festival in Jelenia Góra met Nederlandse en Poolse 'grensoverschrijdende schrijvers', Nederlandse literaire films en een debatprogramma over mensenrechten. Het literaire programma wordt aangevuld en geïllustreerd met andere culturele programma's rond het centrale thema 'migratie', literatuur zonder grenzen.

De opening is op dinsdag 20 oktober in de grote aula van Karkonosze College. Na verschillende introducties gaan de schrijvers met elkaar in debat. Woensdagochtend geven de schrijvers 's middags workshops voor studenten en 's avond is er een literair programma in de grote openbare bibliotheek van de stad. De hele week zijn er culturele activiteiten. Donderdag, vrijdag en zaterdag treedt het Nederlandse koor Vocaal Ensemble Groningen op in dorpskerken en de grote Garnizoenskerk in Jelenia Góra. De Anne Frankstichting presenteert het debatprogramma Free2choose.

THEMA 'MIGRATIE'

Met het thema 'migratie' wordt aangehaakt op de politieke realiteit na de Europese verkiezingen en de opkomst van politieke stromingen die zich afzetten tegen migranten. Het festival wil daarmee de aandacht vestigen op de migratie in Europa en de betekenis van literatuur. Daarbij kan de situatie in de Nederland als voorbeeld dienen. "Cross border literatuur" kan een wezenlijke bijdrage leveren aan het maatschappelijk debat over de oorzaken en de effecten van migratie op de samenleving. Het is daarbij belangrijk dat een debat wordt gevoerd over de rol van de schrijvers tov hun oude en hun nieuwe samenleving. De discussie over de rol van literatuur in de samenleving krijgt hiermee een nieuwe dimensie.

LOCATIE JELENIA GÓRA IN POLEN

Als locatie is Jelenia Góra gekozen in Pools Neder-Silezië, in het grensgebied van Polen, Duitsland en Tsjechië. Deze locatie is geschikt omdat ze in het centrum van Europa ligt, een traumatische migratie-geschiedenis heeft, er veel schrijvers en kunstenaars wonen en plaatselijke organisaties zich betrokken tonen bij het evenement. Jelenia Góra presenteert zich graag als internationale culturele stad, met o.a. een jaarlijks beroemd straat-theaterfestival en een jazz festival. Er zijn veel culturele instellingen die willen participeren in het evenement, zoals het Centrum Kultury en de openbare bibliotheek.

POOLSE NEMO

De Initiatiefnemer en organisator van het festival is de Poolse stichting Nemo. De kernactiviteit van Nemo is de organisatie van uitwisselingsprojecten en culturele (wandel)evenementen in Polen. In Stara Kamienica heeft Nemo al 7 keer de Hollandse Dag georganiseerd als cultureel evenement gericht op culturele uitwisseling tussen Nederland en Polen. Vanuit dit evenement is het concept ontstaan om een literair festival te organiseren, gericht op migrantenliteratuur. Nemo krijgt geen structurele subsidie van provincie, gemeente of bedrijven. Omdat Nemo al 11 jaar gevestigd is in Polen met een eigen centrum (Nemoland) met veel ervaring op het gebied van internationale samenwerking en de organisatie van evenementen, functioneert de organisatie letterlijk als een spin in het web.

Het doel is om elk jaar een "Crossroads festival" te organiseren in Jelenia Góra gericht op de combinatie van cultuur en sociaal/politieke thema's met Nederlandse kunst en literatuur als focus. Het evenement is gericht op contact en culturele uitwisseling tussen Nederland en Polen.

PROGRAMMA

NEMOCENTRUM DE BRAECK WESTERPARK

In het nieuwe Westerpark, op het terrein van de Schooltuinen, naast de Kinderboerderij, OV bus 21 en tram lijn 10 eindpunt van Hallstraat

Open: maandag t/m vrijdag van 9-17uur, behalve woensdag.

- Expositie over de natuur en het ontstaan van het Westerparklandschap
- Verhalenpoel; ontdek de mythen en legenden over de watergeest Swawa.

GROENE VINGERS – werken in het groen

Meehelpen bij het aanleggen van voetpaden en het onderhoud van de Nemotuin, de Schooltuinen en de Waternatuurtuin, olv Ton van Bueren

DE HEKSENKETEL - eten in de Nemokeuken

Maaltijd met natuurexcursies €10:

(je kunt ook komen eten zonder excursie €8)

- vr 25 sept Maaltijd 19 uur na de Natuurexcursie Volkstuinpark Nut&Genoegen met Arend en Evert 17.30 Nemocentrum.
- vr 16 okt Maaltijd 19 uur na de Natuurexcursie langs de Haarlemmertrekvaart met Arend om 17.30
- vr 6 nov Maaltijd 18.30 uur Natuurexcursie Begraafplaats Barbara met Arend én Evert.16.30 uur.
- vr 11 dec. Maaltijd 18.30 uur na excursie met Arend in Schooltuinen 16.30 uur met film De Groene Hemel
- vr 12 feb Maaltijd 18.30 uur met verhalen over luthof Soelen
- vr 12 mrt Maaltijd 18.30 uur met verhalen over de geschiedenis van het Westerpark

DAGWANDELINGEN z.o.z.

* elk weekend: dagwandelingen, meestal met Nemobus, 20 en 15 km

* regelmatig natuurexcursies en tuinparkwandelingen

WANDELWEEKENDS/WEKEN

Meddo Achterhoek 14-15 nov 2009 en 20-21 maart 2010

Oud/Nieuwweek Nemoland Polen 26 dec – 3 jan 2010

Oud/Nieuwweek Achterhoek 28 dec – 2 jan 2010

Ameland 16 -18 april 2010

Hemelvaart Manege Gasselte 21-24 mei 2010

NEMOLAND POLEN

Wandel/verhalencentrum aan de voet van Iser- en Reuzengebergte in zuid-west Polen. Theater, atelier, boerderij. Hele jaar open natuurcamping, kamers, kleine stacaravans, groepsruimte, blokhut Voorjaarsweek 1-8 mei 2010

EVENEMENTEN

zo 13 sep Open Monumentendag: Amsterdam Walkabout

zo 20 sep Autovrije Zondag: Amsterdam Walkabout

ma 19 okt – zo 25 okt Crossroads Festival Polen

Nemo
vrije wandelaars

Overbrakerpad 2

1014 AZ Amsterdam

giro 527317

kantoor open: ma-vrij 9-17 uur,
behalve woensdag

WWW.STRUINEN.NL

voetpaden@gmail.com

telefoon 020-6817013

Mobiel tijdens wandeling:

06-21624367.

Buiten kantoor tijd in dringende gevallen
020-6238184 of 020-6844331

*Wandelingen voor/door leden
naar de achterkant van Nederland,
per 'Nemo wandelbus', met kleine
groepen en veel aandacht voor
natuur en landschap, zoveel
mogelijk over onverharde paden,
max. 100 km rond Amsterdam.*

PRIJZEN

Lidmaatschap per jaar € 15

of steunlidmaatschap € 25

met Stadspas € 10

Donateur vriend van Nemo € 5

Dagwandeling ledenprijs € 18,50
(stadspas € 16,-) incl. vervoer/
koffie/route/soep.

Strippenkaart 5 wandelingen € 85
(stadspas € 75)

Met eigen vervoer € 7,-

Aanbieding Voor nieuwe leden:

Combinatie lidmaatschap
en 1e wandeling € 26

Openbaar Vervoerwandelingen
met Alies en Yvonne € 4,-

*Annuleren bij dagwandelingen tot
24 uur voor de wandeling. Bij te
laat afzeggen of te laat komen
moet je toch betalen.*

*Voor weekends/weken gelden
andere regels, zie reisvoorwaarden
<http://nemo.pz.nl/reisvoorwaarden.html>*

*Volgende programma verschijnt in
maart 2010*

WANDELAGENDA NAJAAR 2009 – VOORJAAR 2010

zo 6 sep	Stroe, Kootwijk, Kootwijksche Veld. Bossen en heide aan de rand van de Veluwe (20 km)	zo 6 dec	Aardzee, Reigersplas, Lepelaartocht; landschapskunst en grasdijken (20 k)
zo 13 sep	Amsterdam Walkabout (ivm Open Monumentendag) Historische wandeling naar Fort Benoorden Spaarndam (6, 12, 22km)	zo 13 dec	Hoog Buurlo, (Radio) Kootwijk; bos en heide 15 km met Mathilde vertrek 10u
za 19 sep	OV-wandeling met Alies 15km. Nieuwe Pontjesroute in de Zeevang, tussen Oosthuizen, Beets, Schardam en Etersheim	zo 20 dec	Kerstwandeling Gelderse Vallei, Achterveld (15/20 km.)
zo 20 sep	Amsterdam Walkabout (ivm Autovrije Dag) Historische wandeling naar Fort Benoorden Spaarndam (6, 12, 22 km)	za 26 dec	t/m zo 3 jan 2010 Oud/Nieuwweek Nemoland Polen
zo 27 sep	Biesbosch, Nieuwe Merwede, Gat van Lijnoorden, Muggenwaard. (15/20 km)	ma 28 dec	t/m za 2 jan 2010 Oud/Nieuwweek Brinkheurne, Achterhoek
vr 2 okt	Avondwandeling Oostvaardersplassen (6 km) Burlende edelherten, Amstelstation 17u	zo 10 jan	Nieuwjaarswandeling Texel (15/20 km.)
zo 4 okt	Eemnes, Eembrugge. Een nieuw Klompenpad door de monumentale Eempolder (20 km)	zo 17 jan	Lunteren, bossen rond het Middelpunt van Nederland 15 km met Mathilde vertrek 10u
zo 11 okt	Rondje Eilandspolder, De Rijp, Grootschermer 15 km met Mathilde vertrek 10.00 uur	za 23 jan	OV-wandeling met Alies 15km: Leersum - Doornse Kaap – Maarn
za 17 okt	OV-wandeling met Alies 15 km. Kazan- en Lindenhorsroute, nieuwe Groene-Hartroute bij Nieuwveen, Vrouwenakker en De Hoef	zo 24 jan	Valouwe, Otterlo, Mossel (20 km.)
zo 18 okt	Gortel, Vaassen. Op de rand van Veluwe en de IJsselvallei, koffie in Cannenburgh (20 km)	zo 31 jan	Rhenen, Grebbeberg (15/20 km)
zo 25 okt	Wintertijd. Ede, Edesche Heide, Ginkel (20 km)	zo 7 feb	Het Spijk, Bremerberg, Veluwemeer. Bossen en dijken in Flevoland (20 km)
zo 1 nov	Hei- en Boeicop; kades en weilanden in de polder (20 km.)	za 13 feb	Vogelexcursie met Evert Oostvaardersplassen, Flevoland; wintervogels, 9u Amstelstation
zo 8 nov	Lage Vuursche, Hooge Vuursche, Wasmeer veel bos 15 km met Mathilde vertrek 10 uur	zo 14 feb	Egmond aan Zee, Bergen (aan Zee); duinen en strand (20 km)
za 14 nov	t/m zo 15 nov Wandelweekend Achterhoek, Meddo, Huppel, Henxel, Scholtenpad.	za 20 feb	OV-wandeling met Alies 15km: Amsterdam - Ruigoord, via de Lange Bretten en Spaarnwoude
za 21 nov	OV-wandeling met Alies 15km: Bussum-Spiegelpolder- Nederhorst den Berg	zo 21 feb	Leersum, Amerongen, Nederrijn. Uiterwaarden en landgoederen (20 km)
zo 22 nov	Putten; bossen rond het Zwaartepunt van Nederland (20 km.)	zo 28 feb	De Veluwe, Speuld, Drie, Solse Gat (15/20 km)
zo 29 nov	Maarn, Woudenberg, Piramide (15/20 km.)	zo 7 mrt	Veluwe, Mossel, Otterloo (20 km.)
		zo 14 mrt	Oosthuizen, Beets, Oudendijk, grasdijken en landpaden 15 km met Mathilde vertrek 10u
		za 20 mrt	OV-wandeling met Alies 15km: De Zilk - Bentveld, door de Waterleidingduinen
		za 20 mrt	t/m zo 21 mrt Wandelweekend Meddo, 't Woold Achterhoek
		zo 28 mrt	Groet, Schoorl, duinen, strand (15/20 km.)
		ma 5 apr	Tweede Paasdag. Vollenhove, Voorsterbos. Oud en nieuw land (20 km)
		zo 11 apr	Nederhorst den Berg, Ankeveense plassen 15 km met Mathilde vertrek 10u
		vr 16 apr	t/m zo 18 apr Wandelweekend Ameland
		vr 23 apr	Algemene Ledenvergadering Vereniging Nemo

OV Stilte-wandelingen met Yvonne Soudijn op zaterdag, vertrek rond 12 uur, terug voor 18 uur, ca. 10 km

za 7 nov	duinwandeling vanuit Santpoort-noord	za 27 feb	Marken, rondwandeling
za 21 nov	vanaf Abcoude via Gein naar Gaasperpark	za 13 mrt	van IJpendam naar Monnickendam
za 12 dec	boswandeling vanuit Baarn	za 27 mrt	hei en boswandeling vanuit Bussum-zuid
za 2 jan	Spiegelplas rond naar Nederhorst d.Berg	za 10 apr	boswandeling Lage Vuursche
za 16 jan	rondwandeling Waterleidingduinen	za 24 apr	rondwandeling vanuit Broek in Waterland
za 30 jan	van Weesp naar Muiderberg		
za 13 feb	Landsmeer door Twiske naar IJpendam		